

Noormehed ja neiud! Omandage
sihikindlalt marksismi-leninismi
teooriat, vallutage tänapäeva tea-
duse ja tehnika tipp! Olge kom-
munistliku ühiskonna aktiivsed
ehitajad! Jätkake Suure Oktoobri
revolutsioonilisi traditsioone!

(NLKP Keskkomitee hüt-
lauseist 1. maiks 1968)

Kolmel sõpruspäeval

Aastatepikkune traditsioon — Rahvaste Sõpruse päevad — sai teoks ka tänava ja kestis kolm päeva. Osa võtma palusime 18 kõrgema kooli esindajaid. Kutset võtsid kuulda Riia, Kaunase, Moskva ja Jerevani tudengid.

Päevade avaakordiks olid 19. aprillil PIKO-s toimunud pressi-konverents ja sama päeva õhtul külaliste auks korraldatud bankett. Hubane kaminatule valgel veedetud õhtu Väana jahilossis jättis külalistele kuulu järgi väga hea mulje ja aitas luua suundi-matult sõbraliku õhkkonna kõigiks eelseisvateks üritusteks.

Üksteisemõistmine, ühele laine'e häälestatus kulus marjaks ära järgmisel päeval, millal leidsid aset diskussioonid ideoloogia ja õp-
petöö sektioonis, samuti «Armeenia õhtul» PIKO-s. Niisiis möö-
dus teine päev vastandina eelmisele tõsise mõttetöö tähe all.

Enne ürituste lõppu — balli Noorsoo Kultuuripalees — jõudsid külalised tutvuda loomulikult ka meie linna ja instituudiga.

Kokkuvõttes võib öelda, et enamik ettevõtmisi läks hästi korda. Kahju ainult, et sõprust sõlmis põhiliselt organisatsioonide kitsas ring, instituudi enamikust üliõpilastest möödus aga kogu askeldus jälgi jätmata.

ANNE PÕRK

ÜHINGU „TEADUS KONGRESSILT

11. aprillil toimus vabariikliku ühingu «Teadus» järjekordne kongress, kus tehti kokkuvõtteid eelnenud nelja aasta tööst. Ühin-
gu liikmete arv vabariigis ula-
tab kaheteistkümnele tuhandele. Möödunud aastal pidasid nad rohkem kui 83 000 loengut ligi 4 miljonile kuulajale.

«Teaduse» tööst võtavad osa ka Tallinna Polütehnilise Insti-
tuudi õppejõud. TPI algorganisa-
tsiooni kuulub üle 200 liikme. Paljudel juhtivatel kohtadel ühingu töötavad ühiskondlikus korras meie kolleegid. Professor A. Aarna on ühingu vabariikliku juhatuse esimees, dotsent B. Tamm tema asetäitja. Tallin-
na organisatsiooni juhatuse esi-
mehe ülesandeid täidab dotsent E. Mattisen. Vabariikliku metoo-
diliste nõukogude esimeesteks on dotsendid J. Madis ja J. Välja-
taga.

Kongressil vastuvõetud otsus-
test tuleneb meie instituudi alg-
organisatsioonile eelkõige kaks ülesannet: näidata üles rohkem initsiatiivi loengute organiseeri-
misel ja luua noorte lektori'e ettevalmistamise süsteem. Nende ülesannete lahendamiseks tege-
leb «Teaduse» TPI algorganisat-
siooni juhatuse esotsas esimehe B. Tiikma ja sekretäri L. Trei-
manniga.
V. MATT

Ehitusmaleva kroonikast

EÜE laiendatud staap tuli järjekordselt kokku.

Päevakorras oli regionides sõlmitud lepingute läbiarutamine ja hinnangu andmine tehtud tööle, Ungarisse ja Tšehhoslovak-
kiasse sõitvate rühmade komplekteerimine ja meie saahuvate gruppide paigutus ning EÜE aja-
lehe esimese numbri probleemistik.

Regionides sõlmitud lepingu-
test rääkis peainsener Peeter Palu.

Põhiliselt on lepingud sõlmi-
tud Haapsalu regionis, Hiiumaal ja Lõuna-Eestis, tegemisel on need Saaremaal ja Põhja-Eestis. Staap tegi otsuse kirjutada le-
pingutele alla kuu lõpuks. Nii et — peatselt pole enam muud kui asume ehitama.

Välismaale sõitvate gruppide asjus pidasid nõu kõrgemate koolide esindajad ja keskstaap. Koosoleku ülesandeks oli raja taha siirduvate rühmade koosseisu kinnitamine. Läheneb aktiivne tööperiood ning seoses

sellega ilmus EÜE ajalehe esi-
mene number tänava. Järgmine number ilmub suvaliselt ja töö-
perioodi ajal tuleb ta meie luge-
mislauale kord nädalas. Ajaleht valgustab kõiki ehitusmalevaga seotud küsimusi ja esimese numbri ülesandeks on informat-
sioon ja Eestisse komplekteeri-
tavate rühmade tutvustamine.

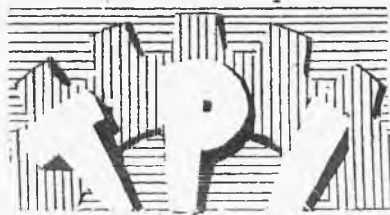
Varematest aegadest on teada, et üks rühm pidi hakkama töö-
le Tartus. Nüüd on see asi pä-
ris kindel. Mõni sõna sellest rühmast.

Rühma asukohaks saab loo-
duslikult kauneim koht Emajõe luhas Kvissentalis. Ehitamisele tuleb TRÜ arvutuskeskus. Prae-
guste andmete kohaselt antakse esimest korda ajaloos selle rüh-
ma käsutusse keskmise tegevus-
raadiusega laev. Nimeks on tal «Jüri». Ilmselt saab temast rüh-
ma au ja uhkus. Kes ei tahaks sellises rühmas kaasa lüüa! Kuid asjal on üks konks juures. Ni-
melt, vaatamata sellele, et laeva-

Läheme maidemonstratsioonile!

1. mail — töörahva rahvusvahelisel solidaarsuspäeval — toimub Tallinnas töötajate demonstratsioon-rongkäik. Meie instituudi pere koguneb sellest osavõtuks kell 10 Toompeale, Kohtu t. 4.

KOIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINEGE!

TALLINNA

POLÜTEHNIK

Nr. 13 (508)

XX aastakäik

TALLINNA POLÜTEHNILISE INSTITUUDI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 26. aprillil 1968

le tehti kapitaalremont, läheb talle vaja veel motorist-mehaanikut.

Meie instituudis on laevajõu-
seadmete eriala. Ehk leidub ka selline mees, kes on huvitatud selle laeva motorist-mehaaniku kohast? Palume endast märku anda kas kirjalikult või suuliselt ELKNÜ TPI Komiteesse A5-413.

Meeldetuletuseks tahaksime südametunnistusele koputada neile, kes on võtnud komiteest avalduse, kuid pole seda tagas-
tanud.

Ootame! Kiirustage, sest see on teie endi huvides!

JAAN PITSI

Karl Marxi sünni- aastapäeva eel

Saksa Demokraatlikus Vaba-
riigis anti välja Karl Marxi ja Friedrich Engelsi teoste kogumik. 40-kõitelisest kogumikust ilmusid neil päevil viimased raamatud. Kogumikus on aval-
datud Karl Marxi ja Friedrich Engesi teosed, arvukalt kirju, artikleid ja nende visandeid, kä-
sikirju ja konspekte. Paljud neist jõuavad lugejaskonna ette es-
makordselt.

★
Mongoolia Rahvavabariigis on avatud arvukad näitused, mille väljapanekud on pühendatud Karl Marxi elule ja võitlusele. Esmakordselt ilmub mongoli keeles Karl Marxi peateos «Kapi-
tal».

Esinejateks on üliõpilased

Kolmapäeval alustas tööd jär-
jekordne, arvult 22. üliõpilaste teaduslik konverents meie insti-
tuudis. Oma ulatuselt on käes-
olev konverents suurim TPI ajaloos. Töö toimub kahekümnes sektioonis. Esinetakse rohkem kui paarisaja ettekandega.

Külalisi tuli neljateistkümnest meie maa kõrgemast õppeasutu-
sest, sealhulgas Moskva Ener-
geetika Instituudist, Tbilisi, Je-
revani ja Valgevene riiklikest ülikoolidest, Sverdlovski, Uraali, Grusja, R'ia ja teistest polüteh-
nilistest instituutidest ja Lenin-
gradi Tehnoloogia Instituudist.

Konverentsi ettevalmistamise-
ga olid ametis kõigi teaduskon-
dade aktivistid. Külaliste vastu-
võtmise ja paigutamise mure on mehaanikateaduskonna õlul. Nemed organiseerivad ka küla-
liste vaba aja veetmist. Juba käidi tutvumas Tallinna vaata-
misväärsustega ja külastati G. Verdi ooperi «Trubaduuri» eten-
dust «Es'oniast». Kavas on kü-
laskäik ekskavaatorite ehitajate juurde.

Ehitusteaduskond organiseeris külaliste kohtumise rektoraadi ja TPI ühiskondlike organisat-
sioonide esindajatega.

(Järg 2. lk.)

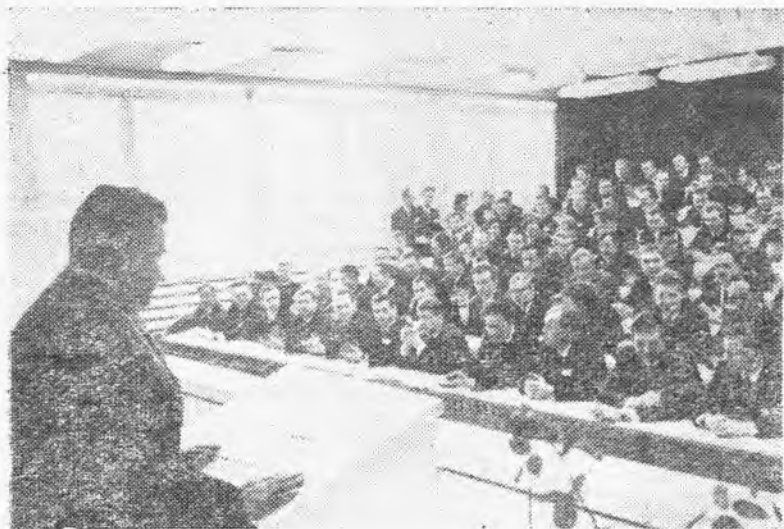

Ühest õnnestunud kokkutulekust

19. ja 20. aprillil toimus TPI-s vabariigi tööstuselektrikute II kokkutulek. Kokkutuleku organisatsioon TPI elektriamite kateeder ja elektriamite eriala lõpetanute vanematekogu. Kokkutulekust võttis osa 173 inseneri (71% kõigist eriala lõpetanuid), 63 üliõpilast ja 6 aukülast. Päevakord oli järgmine:

- 1) türistoride-alane seminar (1. päev),
  - 2) diskussioon teemal «Tööstuselektriku koht elus» (2. päev).
- Erialasel seminaril, mis nii ulatuslikuna oli esmakordselt võetud taolise kokkutuleku kavva, kuulati ära järgmised ettekanded:
- 1) «Alalisvoolumootorite juhtimine türistoralditega» — dots. J. Tomson (TPI elektriamite kateeder),

Diskussiooni sissejuhatamise jätkuks oli dots. E. Ristheina ülevaade kokkutulekule eelnenud ankeetküsitluse tulemustest. Küsitluse põhjal selgitati mitmete erialaste ja üldiste näitajate kõrval välja ka «keskmise» tööstuselektrik. Ta on sündinud 1935. a. aprilli lõpul, 177 cm pikk ja 76 kg-lise massiga (kui ta on mees), 168 cm pikk ja 66 kg raske (kui ta on naine), nimeks Ants või Rein. Ta elab oma abikaasa ja poja Peetri või tütre Enega elamispiinal 9,5 m² inimese kohta ja loeb ajalehte «Edasi», töötab oma suunamiskohal 4,8 aastat, teenib 175 rubla kuus; elektriamite või -aparatuuride alase põhitöö kõrval teeb elektrotehnilist pedagoogilist tööd.

Kõneleb elektriamite kateedri juhataja dots. H. Tiismus.

- 2) «Türistoride juhtimissüsteemid» — ins. L. Enok (TA Termoja Elektrofüüsika Instituut),
- 3) «Reliinkalandri alalisvoolu türistorajam» — ins. H.-M. Saar (tehas «Silikaat»),
- 4) «Alalisvoolu impulssregulaator» — ins. G. Terri (M. Kaalini nim. Elektrotehnika Tehas),
- 5) «Pingejuhtimisega asünkroon-türistorajam» — dots. J. Tomson,
- 6) «Sagedusjuhtimisega asünkroon-türistorajam» — dots. J. Tomson,
- 7) «Ühise kommuteerimissõlme invertor» — ass. R. Irs (TPI elektriamite kateeder),
- 8) «Sagedusimpulssmodulatsiooniga invertor» — ins. P. Toomela (H. Pöögelmanni nim. Elektrotehnika Tehas).

Huvi seminarile vastu oli suur Seda näitas «täismaja» ligi 200-kohalises auditooriumis. Ettekandjatele esitati hulgaliselt küsimusi. Seminari lõpul võtsid sõna mitmed tegevinsenerid, ke rääkisid türistorajamite kasutamise kohta oma ettevõtte ning sellega üleskerkinud probleemidest

Kokkutuleku teisel päeval tegi sissejuhatava ettekande TPI elektriamite kateedri juhataja dots. H. Tiismus. Ta andis ajaloolise ülevaate inseneri kohas ühiskonnas (alates inseneri kujud Jules Verne'i fantastiliste romaanides ja lõpetades firm. «General Electric» kõrgesti kvalifitseeritud inseneriga kaasajal) ning esitas lahkamiseks järgmised probleemid:

- 1) missugune on ideaalne elektrinsener,
- 2) missugune on reaalne elektrinsener,
- 3) mis vähendaks vahet ideaalse ja reaalse elektrinseneri vahel.

Et diskussiooniks «õli tulle valada», sisaldas sm. Tiismuse ettekanne rea huvitavaid võrdlusi ja aforisme, nagu «...kuidas kasutada paela, kui on vaja ehitada laeva, kuid laboris ei ole naela», «...noor insener sarnaneb inimesega, keda õpetatakse ujuma vetteviskamise teel», «...kes oskab, see teeb; kes ei oska teha, see õpetab; kes ei oska õpetada, see juhib»,

Ankeetid näitasid, et kõik tööstuselektrikud töötavad oma erialal, ühe või teise profileeriva õppeaine valdkonnas. Esineb aga ka tegevusala laienemist sellistesse valdkondadesse nagu majandusteadus, tööstuslik elektroomika ja tööstuslik soojusenergeetika. Selles osas vajavad ankeediandmed veel väga tõsist analüüsi ja üldistamist, kuid juba praegu on näha, et kateedri püüe säilitada eriala laia profiili ja anda üksikküsimuste lahendusretseptide asemel teoreetilisi baasteadmisi on õige.

TPI türistori-uurijate grupi juht dots. J. Tomson ilmus kõnetooli mitmel korral.

Diskussiooni käigus võtsid sõna paljud kokkutulekust osavõtjad, kes asjalikult ja oma vaatevinklist valgustasid ülestõstetud küsimusi.

Ins. T. Šadeiko (Gagarini nim. Näidissovhoostehnikum) rääkis elektrinseneri kohast põllumajanduses ning suurest defitsiidist sel alal (41 elektrinseneri kohta ENSV-s täitmata, kuigi taoliste inseneride palk on 200—240 rubla kuus).

Harri Räämet 60 Ants Koppel

Nii et oled jõudnud juubelinini. Mõned ehk väidavad vastu, et ega see 60 päris õige juubel polevat, ei olevat «ümarmune». Huvitav, kus nende väitlejate silmad on. Kirjutame ju «60» märksa ümaramalt kui «50» või «75». Pealegi on bioloogide uusimad uurimused veenvalt tõestanud, et elu algab 60-aastaselt. Seega siis ikkagi juubel.

Tõele au andes on meie jutt pisut hiljaks jäänud, sest tegelikult astusid Sa üle 60-nda põhjalaiuse pühapäeval. Kuid nagu juhtivad töötajad ei jää ka meie lugu hiljaks, vaid tuleb tehnilistel põhjustel lihtsalt hiljem.

Eks ole Sa jõudnud juba loote-eas (vt. eespool toodud teadlaste arvamus) mõnegi kange asjaga maha saada. «Reali» lõpetasid Sa Tallinnas, Kaubandusülikooli aga Viinis. See oli ajal, millal Sinu praegused kolleegid alles mähkmetest väljarabelemisega või neisse sattumise tegelesid. Seejärel otsustasid tööle asuda küberneetilisse süsteemi — raamatupidamisse. Siis tuli Haridusministeerium, Kerge-tööstuse Rahvakomissariaat ning sõda ja töö NSV Liidu tagalas vabariigi valitsuse kättes.

Lõpliku otsuse tegid 1946. aastal — Tallinna Polütehniline Instituut ning kui täna keegi peaks Sinu passist töökoha templi vaatama, näb, et pole lisandunud ühtegi teist. Selgubki fakt — oled meist, majandusteadlastest, TPI-s kõige rohkem õpetanud. Ega see alati pole kerge olnudki. Oled ju ajad, kus majandusalast koormust jagati nõpu otsaga. Igal aastal ootasid üllatused uute loengutsükklitega. Mõni vähem mees küllap et oleks

Tehnikakandidaat I. Parts (keemiakombinaat «Orto») kõneles inseneri kohusetundest ning tema mugavusest, kartusest uue ees.

Ins. A. Tamm (Paekivitoodete Tehas) mainis, et uute seadmete rakendamine peab alati olema majanduslikult põhjendatud (see mõjub soodsalt töömehe ja juhiti ja psüühikale!) ning ratsionaliseerimistegust ei tarvitseks planeerida. Samuti toetas ta inseneride klubi loomise mõtet ning tõi esile momendi, et taolised kokkutulekud oma asjalikkuse ja progressiivsete mõtetega annavad insenerile teatud kindlusetunde edaspidiseks tööks.

Ins. Rein-Allan Kask, kes hiljem osutus eelpoolnimetatud keskmise tööstuselektriku ideaalnäiteks (ainult poja nimi oli erinev), andis informatsiooni Tallinnas organiseeritud ja seni praktiliselt mittetegutseva inseneride klubi muredest.

Väga elavalt reageeriti dots. U. Aguri sõnavõtule, kes tõi huvitavaid andmeid inseneride ettevalmistamise, tööviljakuse ja töötasu kohta USA-s.

Diskussiooni lõpetades avaldas dots. E. Risthein soovi, et kõik kokkutulekud insenerid kasutaksid oma kontakti vastavate organisatsioonidega üleskerkinud progressiivsete mõtete elluviimiseks. Samuti märkis ta, et diskussioonist oli palju kasu kateedri ja vanematekogule, kes peavad tõsiselt arutama sõnavõtjate ettepanekuid ning neid rakendama oma edaspidises töös. Ka kokkutulekust osavõtnud üliõpilased oskavad nüüd paremini orienteeruda oma tulevikuvalikvõimalustes ja instituudis õpetatavate ainete problemaatikas.

Kokkutuleku lõppfaasis valiti uus vanematekogu (esimees E. Risthein). Vanematekogule tehti ülesandeks valgustada kokkutulekul üleskerkinud probleeme vabariiklikus ajakirjanduses. Tööstuselektrikute kolmas kokkutulek otsustati korraldada aprillis 1970.

T. KOLLIST,
LT vanematekogu liige

käega lõõnud, Sina pidasid vastu ja nüüd on Sul erialast koormust jagada kümnele tunnitasele andjalegi. Küllap on pingutuse tasuks seegi, et võid uhkeldamta öelda, et oled lugenud kui mitte kõigile, siis kindlasti enamikule neist, kellel on TPI majandusteadlase diplom.

Sul jääb küll õppetöö kõrval vähe aega, ometi oled kaasa lõõnud küll ametiühingus, küll rahvakontrollis, küll raamatukogus. Eraldi tuleks nimetada Sinu mitmeaastast tööd TPI Majandusteaduskonna komplekteerimisel.

Toostid on enamikus kõik tõstetud. Olgu seekordne viimane Sinu kaastöötajailt statistika ja raamatupidamise kateedrist.

Tööstuselektrikute kokkutuleku lõppedes pöördus LT vanematekogu ajalehekomisjon mitmete osavõtjate poole järgmiste küsimustega:

* Kuidas kokkutulek meeldis (vead, puudused, head küljed)? Teie arvamus erialased seminarist?

* Teie ettepanekud järgnevat kokkutulekute suhtes (aeg, kestus, programm jne.)?

Avaldame siinkohal mõned saadud vastustest.

Urmas Taveter, ETKVL Rakvere Kaubandusliku Inventari tehase peaeenergeetik:

1. Oli lahendatud paremini kui esimehe kokkutulek. Seminar oli asjalik. Puudusena võiks märkida, et teisel päeval toimu-

Meie intervjuu

nud diskussioon oleks võinud olla mõttetihedam.

2. Tingimata on vaja ka järgmistel kokkutulekudel käsitleda aktuaalseid elektriamite probleeme. Olen nõus vastuvõetud otsusega. Soovitan oleks enesetäiendamiseks vähemalt üks seminar või õppus aastas.

Vello Otsing, H. Pöögelmanni nim. Elektrotehnika Tehase tootmise ettevalmistamise büroo juhataja:

1. Meeldis väga. Eriti erialane seminar, aga ka diskussioon ja informatsiooni vahetamine. Tähtis on see, et näeb oma kolleegi ja saab kuulda nende töödest ja saavutustest. Puudusi nagu ei oskagi mainida. Seminar oli õige asi õigel kohal!

2. Organiseerida kord kahekolme aasta kohta. Kindlasti oleks vaja läbi viia lühisemina-re uuematest probleemidest, sa-

Tallinna Polütehnilise Instituudi füüsika kateedri õppejõud Ants Koppel tähistas 22. aprillil oma 60 aasta sünnipäeva ja vaatas tagasi 32-aastasele pedagoogilisele tegevusele.

Juubilar tegeleb õppetööga alates 1932. aastast. See töö algas tal Tartu Ülikoolis ja jätkus hiljem Tallinna Tehnikaülikoolis.

Saabus 1941. aasta. Algas meie kodumaale raske Suure Isamaasõja periood. Ants Koppel mobiliseeriti ja suunati tööpataljoni, mis tegeles uute sõjatööstuse ettevõtete ehitamisega kaugel tagalas. Pärast mõnekuist tööd seal määrati ta NSV Liidu Teaduste Akadeemia Uraali filiaali magnetiliste nähtuste uurimise laboratooriumi noorema teadusliku töötaja ametikohale.

Juubilaril iseloomustamiseks oleks huvitav märkida järgmist tööka. Tuba Sverdlovskis, kus elas Ants Koppel, kujunes Eesti NSV mitteametlikuks esinduseks Sverdlovski linnas, mida külastasid arvukad tagalasse siirdunud Eesti NSV elanikud läbisõidul linnast. Teel rindele peatusid tema juures paljud sõjaväelased. Mainitu iseloomustab Ants Koppel populaarsust Suure Isamaasõja perioodil.

Pärast Suurt Isamaasõda siirdus Ants Koppel taas tööle meie instituuti. Loengute demonstratsioon assistendina võttis ta aktiivselt osa kateedri laboratooriumide sisustamisest. Ajavahemikul 1954—1963 oli Ants Koppel vanemõpetajaks Tartu Riiklikus Ülikoolis. Alates 1963. aastast töötab juubilar jälle Tallinna Polütehnilises Instituudis vanemõpetaja ametikohal, peab loenguid, juhendab praktikume ja viib läbi harjutustunde. Samaaegselt tegeleb Ants Koppel TPI mõõdetehnika kesklaboratooriumi teadusliku juhendajana. Ta on teinud palju instituudi mõõtemajanduse korrastamisel.

Füüsika kateedri pere soovib vanemõpetaja Ants Koppelile palju edu ja jaksu edaspidiseks tööks teadusepöõllul ja spetsialistide kasvatamisel!

